

حریت فکریه

ممالک عثمانیه ایچون سنه لکی ۴۰ آلتی آیللی ۲۰ غروشد
ممالک اجنبیه ۱۲ ۷ فراقد

آیونه شرائطی:

عمل اداره سی: باب عالی جاده سنده
یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه سی

سلیمان پاشا مرحوم

بیوند و رغبتن قور تللری (۱۰۹۱) تأمین ایچون دون کیشودن
فضله بر قهرمان، بر مجاهد کسیدیلر، سحار شعر لوله
جاذبه دار نثری ایله عالمی و لوله بریدیلر، بوجاهداتک
اسباب مولده سنی علم روح و اخلاق نقطه نظرندن تدقیق
و تعمیق کیریشیرسه ک عواملنده علویت دکل بلدکه بر جوق
سفلیتیر، هم ده انسانی ایکنر دیرمه جک خسیس غایر
بوله جغمز دن امیر ...

کریدی احمد ساقی

- بیروت : ۱۹ مارچ ۳۳۰ -

خصوصیت، محبت

- افراد اعتباریله، جمعیات اعتباریله -

جلال نوری بک افندیگک نقطه نظر یله عباد - جودت
بک افندیگک نقطه نظر نی تشکیل ایدن ایکی منتهی
خصوصیت، محبت .

بر برینه ربطی قابل اولمایلان ایکی کله ؛ بر نقطه ده
جمع ایدیله معین ایکی معنی .

آنحوق بعض کلمات، اجسامده کی خواص طبیعیه کی،
خاصه انبساطیه و انقباضیه سی اولدیغدن بوا یکی کله نکه ده
اونوعدن اولوب اوله مایه جغنی تدقیق فائده دن خالی اولماز .
صور مطلقه سنی آله الحق اولورسه ق، حقیقه " خصوصیت "
ابدیا " محبت " ک ضد و مخالف لازمی قالیر ؛ فقط نظاره
انحرافات مختلفه و بره رک با قجق اولورسه ق اوقت تنوعات
و درجات باش کوسته ریر :

من جهة خصوصیت و یا محبت، زمان و مکان ایله و یا قیود
و شروطه تبعاً خصوصیت و یا محبت و الخ

بن براده نه جلال نوری بکک خصوصیتی، نه ده عباد
جودت بکک محبتی مقیاس بحث اتمیه جگم، یا لکنز
آره لر نه بوا اساس اوزرینه کچمش بر اختلاف اجتہادی
وسیلہ مطالعه اتخاذ ایدره ک ذهنه تبادر ایدن بر بحث
اجتماعی یازم جغم. بن نقطه نظر م، باشقه بر مبدآن باشلا یه جق ؛

بلدکه بعض نقطه لر نه مباحثینک فکر لر یله احتکاک
ایدیه جک . اوکا دییه جگم بوق .

بن " خصوصیت " و " محبت " ی افرادی و اجتماعی
اولره ق مطالعه ایتک ایسته بورم .

..

افراد نقطه نظرندن " محبت " می " خصوصیت " می
تغلیب ایدله لیدر ؟ ...

دها واضح بر فاده ایله : بین الافراد حکم فرما
اولمق لازم کلن صفت هانکیسی اولمالیدر ؟ ... مثلاً :
جدال حیاطه افراد، یکدیگره خصمانه می داورانمالی،
دوستانه می ؟ ...

محقق درسیکنز که : الله ، الله بونده تردد ایدیه جک
نه وار ؟ ... افراد آره سنده هر وقت محبت قائم و دائم
اولمق لازم کله جگنی کیم انکار ایدر ؟

فقط بن بو وزم ، یا لکنز بر قومیت و یا جمیته منسوب
افراد اعتباریله دیکل، بالعموم افراد بشریه اعتباریله در .
بر فرد ، هانکی ملیته منسوب اولورسه اولسون مطلقاً
هم جنسینه محبت کوسته رمه لی می ، مثلاً : بر تورک ، بر
بولغاره ، بر یونانی به آرده بوقدر قان دو کولد کدن
صو کرده - قارشیلاندینی وقت - محبت می کوسته رمه لی ،
یوقسه حس کین و انتقامی ، دیشلر نی عجیر دانه ق هان
اظهار می ایتله می ؟ ...

بو سوؤالمه ، اینیم که مثبت ، منفی - مختلف جواب
و بره جگملر واردر . اولر دن اول کندیج جوامعی و بره م :
بوراده " محبت " جینک رأی طرفده می ، یعنی مطلقاً
علی الافراد هر کس یکدیگره محبت ابراز ایتمه لیدر ؛ حتی
ممکن اولورسه - بولغار لته ، یونانلغه با قیه ر ق - لندن
کله دیکی ، محتاج بولدینی حالده بوتون انسانیتک سوقیه
معاونت ، خیر خواهلک ایتمه لیدر . بو ، بیایر میسکنر نه به
بکزمه لیدر ؟ ... هانیا ایکی اوردو حرب ایدر ده معر که نک
ختامنده طرفین بین الموتی کز درک بحر و حلوی طویلار کن
خضم اوردوسی افرادندن اولانلر ده معامله انسانیه

ودوست اولمالری ، بوتون قناعتله رد مجبوریتی حس ایدیورم ؛ سزه بر مثال :

مصره کیدیکنز ؛ اوراده اختلال عسکرینی ، ضابطای کورورسکنز . مصریلر بوتورله ظاهراً بك كولر بوزلو معامله ایدرلر ؛ فقط آریلیر آریلماز اومصرلیه برقولاقل وریکنز ، دیگله یکنز ؛ اووقت قلبنده مکمون اولان حسك « خصومت » ویا « محبت » جنسندمی اولدیقل آکلار سکنز ...

ایشته بربرندن ضرر کورن اقوام دائماً بویه یکدیگره قارشى برکیں خنى ، برانتقام قلای صافلار . بو حس ، نافعلاً اثرنی کوسته ره چکی تاریخه قنادر دوام ایدر کیدر . اساساً بونی وضی ظن ایتک ، ظن صاحبك دماغنده متجلی بر خیسالدر . بو حال ، هان بر حال طبیعی وجیلدر . انسان ، ضرر کوردیکی شینه ، دائماً خصمدر ؛ یالکیز ، اونى ، منفعتنه موافق بولمادجه ، اظهار ایتمز . بن ، عبدالحمدك ، الک مهم مقریندن یکن کندیسنه قیسه کونده کزلیجه یوزاعت یاغدران کیسه لر طایترم ؛ حال بوکه علینده « ولی نعمت افندیج » جله سی ورد زبانلری ایدی .

جلال نوری بکك « خصومت » نظریه سنده بو حسی علماً اظهار ایتک لزومنی ادعا ایتمه دکارنده شه شه یوق . ذاتاً جائز و ممکن ده دکیل ؛ فقط او حسی اونودوب ده دونکی خصم جانی بوکون دوست فرض ایتمک خطاستی کوسته رمش اولیورلر . بك کوزل خاطرلارم ؛ اون بش یاشلرمده حیفا ده بولیوردم ؛ اوراده آلمان مهاجرلرینك وجوده کتیرمش اولدقلری بر محله وار . اووقت حیفایه برفرانسز دوختاسی اوغرامش ایدی ؛ بونك ضابطاندن بر طساقی بو محله به کزیمکه کیتمشلردی ؛ اوراده کی بر بیرا خانه به کوروب بیرا ایچدیله ؛ اوسیره ده بیرا خانه ك دیوارنده کوزلرینه یایلمش « پرنس بیسماق » ک رسمنه قارشى صرف ایتمه دکاری تعییرات محقرانه قالمشیدی . ایشه بو ، بر جمعیتك اظهار ایتدیکی حس « خصومت »

ابراز ایدلمه سی ، یاخود اسیر حرب دوشمنلرده عینی معامله ده بولنلمه سی کیبی ...

کذلک بر بولغار ویا یونانی - شبه سز بعدالصاح - ملکمزده بعضی قبیعات علیه مقصدیله ویاخود صرف برسیاحت شخصیه امیلیه وطنمزی کزیمکه کسه ، بونك طولاشه چنی پرلرده دوچار جور واعتساف ایدلمه سی کیبی .

بویه دیگر دشمن ملتره منسوب افراد اظهار خصومت ایدلمه مك لازمه سی ، برملتك معالی اخلاقیه سی اقتضاسنددر . چونکه بر خلقك بر فرد مستانه هجومی ، علو جنبانه مغایر دوشه چکی ایچون بولاسمی هان هر قوم بویه به قبول ایتمشدر . مثلاً : دونه قدر بزمه محارب اولان ایثالیانلردن بری - بوکون حال صلحه ده - ملکمزك نرمه کسه ، کویا آرمزده هیچ قان دوکوله مش کیبی کندیسيله مناسبات دوستانده بولورز .

عجیب شو افراد اعتباریله معمول کورولن ، ذاتاً بالفعل جاری اولان « محبت » نظریه سی ، عبده جودت بکك رانجه ، جمعیت اوزرینسه ده تطبیق ایدرسه ک اولمازمی ؟ ... مثلاً : بر قومه منسوب بر قاج یوز ویا بر قاج بیك کیشی ایلینه اومقدارده دیگر بر قوم معادینك اظهار محبت ایتمه سه امکان یوقی ؟ ...

جودت بی نمون ایدمیله جك یالکیز برصورت خاطرمه کلیر : اوچنجی بر خصمه صالدریمق ایچون - ولوکه اساساً اقوام مختصمه دن بولنسون - موقتاً اتفاق ایدن دیگر ایکی قوم عسکرینك مشترکاً صولتاری انساننده کی دوستلق . مثلاً : قریم محاربه سی انساننده دول متفقه عسکرلرینك یان یانه صلاح آرقه ایشانی ایتمه سی بوقیلدندر . لیکن وقتاکه اوکوز اولور ، در حال اورتا قلق ده بوزولور .

بو صورتك خارجنده ، آرمزده قان کچمش ایکی قومك ، کثرت و جمعیت اعتباریله ، یکدیگره محب

ماصال

یونس خوجهنك قاوغالرندن

بو بونك حركت ارض سنه سنه كى اغستوس آينك
 صوكلرنده ايدى . يوكسك بير طبقه ميسوب اولدينى
 حال و قياقتدن بللى اولان بير خاتم ، ياشنده ، بيربك كېي
 بك دلريا بير صورتده كيديريلش تقرېبا اون ياشلرنده كى
 قيزيله خدمتچيسى اولدوغى حالده كاليلردن بعض ميايمايه
 بولونيورلردى . خاتمك ارقاسنده اك ائى قماشيدن ياپلش
 بك آلامود بير چارشاف واردى . ژاپونز بولوزينك آچق
 يراقدينى قوللارنى پارمقلى واييكدن معمول سياه بير
 الديون تورتورلدى . اياق قابى ، شمشيه ، صنعتكارانه
 ياپلماش بير چيچك دمى كېي مطرا ومعطر باشى اوزرينه
 آيلمش يچهنك وضعتى جدا بك كيارانه ايدى .

مستنا بيراطفاه مالك اولان بو كوزل قادينك قارشو-
 سنده انسان حيرت واحترامدن باشقا بير حس طاشيه مازدى .
 بو قاديى تحقير ايتك ، ايچنمك جنسايتارك اك بو بونكى
 اولوردى .

او ، آلاچنى آلدقن صوكره ، قيزى قولينه
 طاياندينى و خدمتچى قيز پاكتلرى حامللا ارقادن بورودىكى
 حالده مغازهدن چيقورلردى . مغازه صاحب ومستخدمينى
 بو قديم واصل مشتربلرنى اك بو بونك احتراملره تشيع
 ايدركن - بيانيه من ناسل بيرساقله - يونس خوجهده
 تمام قابو خذاسنه كشدى . شو حالده خانم قارشو قارشويه
 كديلر . اكر خاتم مفاذهنك قابو آره لغندن استفاده
 ايدوبده بيراز يا كلاماسه ايدى بير مصادمه محقق ايدى .
 خاتمك بخار معطرى يونس خوجهنى احاطه ايتديكى زمان ،
 يونس خوجهنك رايجهسى ده خاتمك اشمه ترازى موجب
 اولمشدى . ايكي بابانچى بير بيرينه عنى نظرله باقديلر . خاتم
 خوجهنك قياقتدن توحش ايتديكى قادار ، يونس خوجهده
 خاتمك شوپك كلوورجه بولدينى قياقتدن طولاني حدنلندي .
 ذانا صباحدن بهرى طولغوندى . مدرسه ده ، بوتون بير
 استراحت مدتى ، قاديئلرك چارشاف ويچهلرينك صوك

ايدى . اولنره قارشى بيراخانه صاحبكده ، اللرىنى
 كوكسنه چاپراست طوته رق تېيم ايديشى بر فردك او
 اوحسى اظهار ايدمه يه چكنى كوسته ريوردى . البته كه
 بوتېيم ، مدلول حقيقيسنه مصروف دكيدى ، استهزا آمين
 بر زهر خند ايدى ؛ لكن او وضعتك ابرازى ترتيب
 ايدى يوردى .

بناء عليه ، ايكي قوم متعادنك افرادنجه سيله يكديكره
 قارشى كوسته ريلن محبت ، اكر بونلر وطنلرينه ،
 ملتلرينه مربوط ايسلر ، مطلقا چلى در ، غير حقيقيدر .
 آرتيق كليتلرى اوزره يكديكره ، حتى جعلى اوله رقدده ،
 محبت اظهارينه قولايلاق بولنماز .

غايت طبيعى و فطرى اولان بو حالك ازاله سنه دورك
 موداسى بولنان « مدنيت » كات مذهبى مى ممكن ديكل ،
 موفق اوله ماز ؛ محائف توارىخى ده آچوب تعميق ايدرسك
 بونى بوليه بولورز : افلايك ، طبيايك ، السنه نك .
 اديانك اختلافاتى ، بين البشر احتساسات و تمايلاتك ده
 اختلافه سبب اولمشدر . بو جهنجه ساقفه طبيعتله موجود
 برشئى ، تعليمك ، تعلمك محوايده ميه چكى كند بلكندن
 نعين ايدر .

بوراده شوراسنى تكرار ايله ايكي نظريه نك باشقه
 باشقه نقطه دن بورودلش اولدينى سويله يم كه :

عبدها جودت بلك « محبت » نظريه سى ، ايكي دشمنك ،
 وقت مرهونه صافلايدى كين وعداوتى ، فرصتسزاق
 حسديه عدم اظهارندن عبارتدر ؛ يوقسه حقيقى محبتك ،
 بو قدر اختلاف عوائد و منافع قارشيسنده عديم الامكان
 بولنديقى ، كنديلرى ده مع انصاف قبول و تصديق ايدرلر
 اميدنده و خصوصتكم ، صره سى كه ديكه عدم اظهارنده
 ايسه ، جلال نورى بك دم متقى الرأى بولونورلر اعتقادنده يم .

ع . سنى